

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Plzeň 16.4.2012
čj. SRS 15746/2012

Oblastní odbor SRS
Slovanská alej 2179/20
326 00, Plzeň

Zpráva č. 3 oblastního odboru PLZEŇ o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 2.4.–15.4.2012

1. Počasí

Na začátku sledovaného období převládalo slunečné a teplé počasí s ranními teplotami od 2 do 6 °C a odpoledními maximy od 10 do 18 °C. Od 5.4. se výrazně ochladilo a přišly slabé dešťové srážky. V noci z 8.4. na 9.4. teploty klesly při zemi až k – 9 °C (na horách pod – 10 °C), ve 2 m výšky bylo přibližně – 4 až – 5 °C. Počasí bylo po zbytek sledovaného období značně proměnlivé, oblačné s občasnými dešťovými a místy i sněhovými přeháňkami a v některých dnech i s celodenními srážkami slabší intenzity.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Deficit vláhy značně klesl, přesto místy srážky prozatím nestačily k nasycení půdního profilu. Probíhá setí jařin, sázení brambor, aplikace regeneračních dávek dusíku, ošetřování proti stonkovým kytovcům. Byly dokončovány zaorávky a přesívky špatně přezimovaných ozimů. V důsledku chladných teplot a místy ještě i sucha porosty ozimů pokročily ve vývoji a regeneraci jen málo. Díky současným srážkám dobře vzcházejí jarní obiloviny. Mrazová poškození způsobená v noci z 8.4. na 9.4. zatím nejsou patrná.

OBILNINY

Některé porosty pšenic ozimých, které špatně přečkaly zimu, byly zaorány a nahrazeny jinou plodinou. Hůře přezimované porosty ječmene ozimého špatně regenerují a rozhoduje se ještě o dalších zaorávkách.

PŠENICE OZIMÁ (RF 22 – 31, druhá odnož viditelná až fáze 1. kolénka: první kolénko těsně nad povrchem půdy zjištělné, vzdálené od odnožovacího uzlu min. 1 cm)

Poškození mrazem pozorováno na Tachovsku (Pernolec, 3.4.) – došlo k redukci odnoží.

První slabý výskyt **tečkované listové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella tritici*)** sledován v okrese Plzeň – jih (Horní Lukavice, 4.4. a 12.4.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. Práh škodlivosti je 12 – 50 % listů s výskytem pyknid.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 51 (metání). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné

zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Na Plzni - severu (Vochoz, 12.4.) byl zaznamenán první velmi slabý výskyt choroby pat stébel **obecné krčkové a kořenové hniloby (*Fusarium* spp.)**.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Rostliny vybrané do vzorku se vyryjí i s kořeny.

Ochrana: vyhnout se zbytečně časnému setí ozimů. Podporou rozkladu posklizňových zbytků se omezuje zdroj infekce. Při aplikaci chemické ochrany je výhodnější použít kombinace fungicidů, které mají účinnost i na listové choroby. Aplikaci je nutno provést v růstové fázi 30 – 32 BBCH (tj. počátek sloupkování až fáze 2. kolénka) při napadení 15 – 25 % hlavních odnoží, nebo když více než 15 % rostlin vykazuje příznaky napadení pod 1. sloupnutou pochvou. Aplikací růstových regulátorů je možno redukovat ztráty, které by vznikly případným polehnutím.

Na Domažlicku (Milavče, 11.4.) zaznamenán velmi slabý výskyt choroby pat stébel **lemované stébelné skvrnitosti pšenice (*Rhizoctonia cerealis*)**.

Sledování a ochrana viz obecná krčková a kořenová hniloba.

Na Domažlicku (Milavče, 11.4.) zaznamenán první velmi slabý výskyt choroby pat stébel **stéblolamu pšenice (*Oculimacula yallundae*)**.

Sledování a ochrana viz obecná krčková a kořenová hniloba.

V okrese Plzeň – sever (Radčice u Plzně, 13.4. a Chrást u Plzně, 13.4.) zjištěn výskyt larev **květilky obilní (*Delia platura*)**.

Larvy vyžírají srdéčka a výhonky, během svého života zničí několik odnoží.

Ochrana: vysévat dobře odnožující odrůdy. V regionech s pravidelným škodlivým výskytem nenechávat půdu holou v období od konce července do konce srpna, neboť samičky kladou do půdy vajíčka přednostně na polích s řídkou vegetací a kyprou půdou. Po sklizni zasít strniskové plodiny, např. hustě setou hořčici. Moření osiva obilnin insekticidy. Ochrana proti larvám v jarním období přímými postřiky insekticidy není účinná.

První požerky dospělců **kohoutků (*Oulema* spp.)** zjištěny v okrese Plzeň - jih (Horní Lukavice, 4.4. a 12.4.).

Pozorování se provádí pomocí 100 smyků v porostu (na 10 míst 10 smyků).

Přímá ochrana proti kohoutkům spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smýkáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vyhlíženo více jak 50 % larev.

Slabý výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** sledován v okrese Plzeň - sever (Kralovice u Rakovníka, 11.4.).

Pozorování hrabošů se provádí v porostech o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace. Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovémi stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10 krát.

Ošetření na jaře se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 až 200 užívaných východů z nor na 1 ha.

JEČMEN OZIMÝ (RF 24 - 31, čtvrtá odnož viditelná až fáze 1. kolénka: první kolénko těsně nad povrchem půdy zjištělné, vzdálené od odnožovacího uzlu min. 1 cm)

Poškození mrazem pozorováno na Klatovsku (Štěpoklasy u Lovčic, 5.4.).

Na Domažlicku (Chrastavice, 11.4.) zaznamenán první velmi slabý výskyt choroby pat stébel **lemované stébelné skvrnitosti pšenice (*Rhizoctonia cerealis*)**.

Slabý výskyt choroby pat stébel **stéblolamu ječmene (*Oculimacula yallundae*)** zjištěn na Domažlicku (Chrastavice, 11.4.), Plzni – severu (Křimice, 13.4.) a Rokycansku (Němčovice, 11.4.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Rostliny vybrané do vzorku se vyryjí i s kořeny.

Aplikaci fungicidů je třeba provést v růstové fázi BBCH 30 - 32 při napadení 15 - 25 % hlavních odnoží, nebo když více než 15 % rostlin vykazuje příznaky napadení pod 1. sloupnutou pochvou.

V okrese Plzeň - jih (Dolní Lukavice, 4.4. a 12.4.) zjištěn první slabý výskyt **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)**.

Zjišťování výskytu **padlí ječmene** se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu padlí ječmene (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě.

Signalizujeme zahájení ošetření proti padlí ječmene u pozemků při 10% a vyšším napadení rostlin, obvykle v růstové fázi 25 - 32. Pozdější zásahy jsou zpravidla kombinací proti komplexu listových chorob. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

První a zároveň střední výskyt **síťovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** pozorován na Domažlicku (Chrastavice, 11.4.). Slabý výskyt této choroby zaznamenán na Rokycansku (Němčovice, 11.4.) a na Klatovsku (Malý Bor, 11.4. a Sušice nad Otavou, 10.4.).

Zjišťování výskytu **síťovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene** se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu (síťované hnědé skvrny na listech) na listové čepeli a pochvě.

Zahájení ošetření proti síťovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene se provádí u pozemků při 5% a vyšším napadení rostlin, od růstové fáze 30. Pozdější zásahy jsou zpravidla kombinací proti komplexu listových chorob. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Pozorován první a zároveň střední výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** v okrese Klatovy (Malý Bor, 11.4., Sušice nad Otavou, 10.4.). V okrese Plzeň - jih (Štěhlavice, 11.4.) a Rokycany (Němčovice, 11.4.) zjištěn slabý výskyt této choroby.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se v RF 25 napadení rostlin, tj. určí se počet odnoží s příznaky a v RF 32 – 37 napadení listů.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 37. Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Při náhodném průzkumu v okrese Klatovy (Myslovice, 11.4. a Domažličky, 11.4.) byl zjištěn první výskyt larev **zelenušky žlutopásé (*Chlorops pumilionis*)**.

První slabý výskyt dospělců **kohoutka černého (*Oulema melanopus*)** pozorován v okrese Klatovy (Mochtín, 3.4., Malý Bor, 11.4. a Myslovice, 10.4.).

Pozorování a ochrana: viz pšenice ozimá.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 19 - 57, 6 až 9 a více listů vyvinuto až prodlužování květních (korunních) lístků, kališní lístky slabě otevřené, korunní lístky sotva viditelné (stadium růžové poupě)

Porosty jsou nevyrovnané, v některých lokalitách začíná teprve prodlužovací růst, jinde jsou již v růstové fázi 57. Nevyrovnanost se vyskytuje i v rámci téhož porostu. Porosty jsou mezerovité, některé rostliny jsou slabé, málo odnožují, jiné využily několika málo dní s vyššími teplotami k výraznému vývoji směrem k diferenciaci květů a k počátku dlouhivého růstu. **Poškození suchem** pozorováno v okrese Tachov (Velký Rapotín, 3.4.) – rostliny jsou slabé, vytáhlé a nevětví.

Při prohlídce lodyh a stonků řepky ozimé byla zaznamenána četná přítomnost vpichů, vajíček a larev **krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*)** a **krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus pallidactylus*)**. V tomto sledovaném období již byly nálety těchto krytonosců do Mörickeho misek pouze slabé nebo bez výskytu. První zjištění nakladených vajíček přišlo z okresu Plzeň – jih (Horní Lukavice, 4.4.) a Klatovy (Svrčovec, 4.4.) a první výskyt vylíhnuté larvy těchto škůdců byl nahlášen z okresu Klatovy (Třebýšov, 11.4.).

Zjišťování výskytu brouků v Mörickeho miskách se provádí 2 x týdně ve 2 miskách nebo na 2 žlutých lepových deskách od dosažení maximální teploty 6 °C do zjištění maxima náletu brouků. Mörickeho misky nebo žluté lepové desky se umístí na 2 protilehlé strany vybraného porostu, nejméně 10 m od jeho okraje směrem do porostu. Mörickeho misky se naplní do ¾ vodou. Aby se snížilo povrchové napětí vody, kápne se do každé misky saponátový přípravek a při jarních mrazících se přidá lžice kuchyňské soli, aby voda nezamrzala. Množství brouků se kontroluje tak, že se obsah misky přelije přes husté síto a brouci se po usušení určí a spočítají.

Ošetření se provádí u pozemků, kde průměrný výskyt brouků krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*) přesáhl 3 ks na 1 misku a 1 den, u krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus pallidactylus*) přesáhl 5 ks na 1 misku a 1 den.

Výskyt larev **dřepčíka olejového (*Psylliodes chrysocephalus*)** byl zachycen na okrese Plzeň - jih (Štáhlavy, 4.4.), Rokycany (Litohlavy, 10.4.) a Domažlice (Domažlice, 3.4., Klenčí pod Čerchovem, 3.4.).

Blýskáček řepkový (*Meligethes aeneus*) se začíná objevovat i na ošetřených porostech (zatím pouze slabě) nebo je místy stále bez výskytu.

Hodnotí se vrcholová květenství 50 rostlin (na deseti místech vždy 5 sousedících rostlin) na obvodu porostu. Hodnocení letové aktivity a prvních náletů se provádí pomocí alespoň jedné žluté misky na porost (asi od konce února nebo počátku března), která je umístěna asi 5 m od okraje pole.

Cílená chemická ochrana by měla plynule navázat na jarní ošetření v období prvního výskytu zelených pupat. Často stačí ošetření pouze okrajů porostu. Práh škodlivost v růstové fázi, kdy jsou pupata uzavřená, jsou 1 až 2 brouci na rostlinu.

Střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** v porostech byl sledován na okrese Klatovy (Nalžovské Hory, 3.4.) a slabý výskyt v okrese Tachov (Staré Sedliště, 10.4.), Plzeň – sever (Kopidlo, 11.4.) a Karlovy Vary (Sedlo u Toužimi, 12.4.).

Způsob pozorování hrabošů a indikace ochrany viz pšenice ozimá.

PÍCNINY

JETEL LUČNÍ (RF 23 – 25, objevení druhého a dalších pravých listů až prodlužovací růst lodyh příp. listová růžice vytvořena)

Střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** pozorován v okrese Plzeň – jih (Nezbavětice, 11.4.), Cheb (Salajna, 11.4.) a Tachov (Mlýnec pod Přimdou, 3.4.).

Způsob pozorování hraboše polního viz pšenice ozimá.

Chemické ošetření porostu se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 až 200 užívaných nor na 1 ha.

PASTVINY, LOUKY, TTP

Slabý výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** sledován v okrese Tachov (Částkov u Tachova, 10.4.).

Způsob pozorování hraboše polního viz pšenice ozimá.

Chemické ošetření porostu se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 až 200 užívaných nor na 1 ha.

OVOCNÉ DŘEVINY

Na ovocných dřevinách zatím nejsou patrná **mrazová poškození**, která by mohla být způsobena nočním mrazem z 8.4. na 9.4.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 53 - 54, prasknutí pupenů, zelené špičky listů obklopují viditelné květy až zelené špičky listů vyrůstají asi 10 mm nad šupiny pupenů, oddělení prvních listů (stadium myší ouško))

Slabé výskyty dospělců **květopase jabloňového (*Anthonomus pomorum*)** zjištěny na Rokycansku (Němčovice, 3.4.) a na Tachovsku (Velké Dvorce, 3.4.).

Pozorování výskytu dospělců se provádí 2 krát v týdenním intervalu v období zeleného pupene až myšího ouška, RF 54 – 56 BBCH, a to pomocí 30 sklepů z 30 plodných dvouletých větví. Práh škodlivosti je 1,5 až 3 brouci v průměru na jednou sklepnutí.

Ochrana: Jabloně se ošetřují v době úživného žíru brouků, od začínající fenofáze myšího ouška, jakmile se vyskytne jeden den s teplotou ve 14 hodin přesahující 17 °C. Za chladného jara nebo při malé násadě plodů se doporučuje ošetření za 14 dní opakovat. Protože květopas jabloňový klade jen do nerozvitých pupenů, ošetření v době květu je již neúčelné.

Za oblastní odbor Plzeň zpracovala: Ing. Zuzana Pšererová